

Magdalena Abakanowicz w Galerii r_z

W dniach 27.05–28.07.2017 roku w Galerii r_z Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Rzeszowskiego miała miejsce wystawa prac Magdaleny Abakanowicz pochodzących ze zbiorów Grupy CIECH. Kolekcja jest efektem wieloletniej, zapoczątkowanej w 1995 roku, współpracy tejże firmy z artystką, w ramach której przekazywano żywice epoksydowe i utwardzacze, w zamian zyskując prace powstałe w tej technice w latach 1996–2009.

Na szczególny charakter ekspozycjiłożyło się kilka czynników: przede wszystkim była jedną z pierwszych zorganizowanych po śmierci Magdaleny Abakanowicz prezentacją jej prac, przy tym były to prace rzadko wystawiane i w związku z tym szerzej nieznane. Rzeźby (*Epoksydowy zwierz*, *Ptak*, *Figurka dziecka*,

i kwiatu. Inaczej niż w cyklach alteracji, w których pojedyncze istnienie było elementem zrytmizowanego tłumy, masy ciał, tutaj jednostkowość i odrębność jest w pełni zachowana, co w istocie wzmacnia poczucie alienacji. Te figury są „pojedyncze” w najbardziej podstawowym, metafizycznym znaczeniu jak monady zamknięte na jakąkolwiek interakcję. Ciało – trwały motyw twórczości Magdaleny Abakanowicz – ujawnia charakterystyczną ambiwalencję: bliskości i obcości, bezpieczeństwa i zagrożenia; jest jednocześnie potencjałem i ograniczeniem, warunkiem wszelkiego sensualnego doświadczenia i barierą radykalnie odcinającą to, co wewnątrz od świata zewnętrznego. Podane schematycznie uproszczone bryły są mocne, zwarte, a jednak – poprzez swoją strukturę i fragmentaryczność – kruche. Ciało to perspektywa najbardziej osobista i najsilniej poddana presji socjalizacyjnej; prace Magdaleny Abakanowicz oddają antynomiczność statusu ciała, biegunowości doświadczenia „bycia ciałem” i „bycia w ciele” równocześnie.

Szkicowość twarzy o nieobecny spojrzeń, zastrygłych w bolesnym grymasie podkreśla wyobcowanie: dziecięce sylwetki, popiersie dojrzałej kobiety czy zrywający się do niemożliwego lotu ptak, oddają to samo, uwolnione od czasu i kultury, uniwersalne doświadczenie. Surowość i oszczędność formy wzmacnia materia – chropowata, gęsta, nawarstwiająca się, miejscami skontrastowana z gładką, odsłaniająca szczeliny i rozwarstwienia. W prezentowanych pracach artystka wykorzystuje typowe dla siebie, „zgrzebne”, monochromatyczne tworzywo – nasyconą żywicą epoksydową jutę, cementową zaprawę, matę szklaną.

Wystawa poświęcona Magdalenie Abakanowicz stała się inspiracją kolejnego projektu: Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego *Genius Saeculi – duch naszego czasu... W hołdzie Magdalenie Abakanowicz*. Do udziału w konkursie zaproszono imiennie artystów z różnych ośrodków, w tym także absolwentów Wydziału Sztuki UR. Kilkudziesięciu podjęło wyzwanie i zgłosiło swoje prace.

Ideą projektu był dialog z twórczością Magdaleny Abakanowicz. Dialog, czyli rozmowa, której naturalną przestrzenią jest otwartość, interakcja, relacyjność. W sztuce, gdzie równie naturalne jest chowanie własnego głosu, zapewne szczególnie trudna. Zwłaszcza wtedy, gdy mierzy się z twórczością dojrzałą i spełnioną, a przy tym bardzo osobistą. Tę silną, organiczną więź ze swoimi pracami podkreślała

Sylwester Stabryła, *Materia odzyskana I*, technika własna, 20 x 20 x 5 cm, fot. autora

ANA, *Dziewczynka dla Sarzyny*), rysunek (*Rysunek z cyklu Kwiaty*) i płaskorzeźba (*Kobieta w welonie*) zaskakiwały nietypowym dla artystki, kameralnym charakterem, formatem w ludzkiej skali, pozwalającym „przejrzeć się” w tych wizerunkach ludzi, zwierząt

Widok wystawy, fot. T.Modras / Rzeszów News

Magdalena Abakanowicz także w wypowiedziach: *Beze mnie, jak porzucone części ciała oddzielone od korpusu – nie mają sensu...*

Uczestnicy konkursu ów dialog podjęli na różne sposoby: od inspiracji formą, techniką czy tworzywem, poprzez tematykę po działania integrujące te obszary, w wielu przypadkach twórczo je wykorzystujące. Wejście w przestrzeń sztuki Abakanowicz było, satysfakcjonującym artystycznie, przekroczeniem własnych wcześniejszych dokonań, wypracowanego paradygmatu w stronę aktywności (formalnie lub tematycznie) nowych.

Idea projektu skłaniała zresztą do pytań ogólniejszych: o naturę sztuki i jej żywotność, podatność – odporność na upływ czasu, o autonomię artysty, uniwersalność problemów egzystencjalnych i twórczych.

Wielogłos dialogu z twórczością Magdaleny Abakanowicz znalazł odbicie w werdykcie komisji konkursowej: wśród wyróżnionych prac znalazły się instalacje i rzeźby wykorzystujące drewno, metal, sznurek czy len; syntetyczny w formie plakat i prace malarskie wykorzystujące techniki własne. Nagrodzono czterech artystów: Monikę Maziarz (*Zaszycie*), Annę Micał (*Interior*), Patrycję Longawę (*Tłum*) i Sylwestra Stabryłę (Grand Prix za zestaw dwóch prac pt. *Materia odzyskana*). Specjalnymi dyplomami uhonorowano również

czterech twórców: Paulinę Dębosz (*Bez tytułu*), Pawła Kina (*Portret*), Michała Mieszkowicza (*Tarło*) i Macieja Pęcaka (*Wrzeczono*).

Finałem projektu była wystawa, odbywająca się w dniach 1.08–9.08.2017, w Galerii r_z ZPAP w Rzeszowie. Zaprezentowano na niej wybrane prace; wśród nich nagrodzone i wyróżnione w konkursie oraz cztery pozakonkursowe artystów-jurorów: Marka A. Olszyńskiego (*Obiekt z serii Duch czasu*), Jana Ferenca (*Pejzaż zagubiony*), Mirosława Pawłowskiego (*Kamuflaż*), Piotra Worońca jr (*Memoriał 101*).

Inicjatorem i koordynatorem projektu był dr hab. prof. UR Marek A. Olszyński z Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Tenże wydział był głównym organizatorem całego przedsięwzięcia, wspieranym przez Związek Polskich Artystów Plastyków Okręgu Rzeszowskiego oraz Instytut Filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Oficjalnym mecenasem i współorganizatorem projektu była Grupa CIECH przy współpracy promocyjnej agencji Cross Media PR. Patronatem honorowym wydarzenie objęli Prorektor do spraw Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr hab. prof. UR Wojciech Walat oraz Dziekan Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr hab. prof. UR Antoni Nikiel; medialnym – Radio Rzeszów i TVP Rzeszów.